

נקראתי להעיד שיש חיים אחרי המוות

חֲבַצְלוֹת הַדָּם שׁוֹתוֹת מִיָּם
בְּכוֹסוֹת חֵד פְּעֵמִיּוֹת בְּמַפְגָּשׁ הַכֶּתֶתִי
הִנֵּה זֹו בְּעֵלָה הִבִּיא לָהּ מִבְּרִיטֵל
טִבְעַת מְשֻׁבָּצֶת כַּחַל שֶׁל יָם וְהִנֵּה זֹו
בְּעֵלָה יוֹדֵעַ אֶת מִדְּתָהּ וְקָנָה לָהּ
מְעִיל יָרֵק וְגַם כְּמָה חֲלֻצוֹת לְיוֹם יוֹם
כֵּן הַכֹּל טוֹב וַיִּפֶּה אֲנִי אוֹמְרַת גַּם אֶצְלֵי זֹוֹרֵם הַנֶּחַל
הַפְּרָחִים שֶׁעַל גְּדוֹתָיו מְשַׁגְּעִים
וְהוּא לְעוֹלָם אֵינּוּ מִצִּיף אֶת אַרְוֹנוֹת הַמִּטְבָּח

ואת תגיד

וְאֵת תִּגִּידִי: פְּרִסְתִּי לָךְ אֶהֱבֵת מִרְמִיטָה
מֵעַל שֶׁלְחָן הָאֶכָל מֵעַל אַרְוֹן הַסְּפָרִים
מוֹלְלָתִי זְכוֹרֹן טְבוּרֵי הַשְּׂכַחְתִּי נִשְׁכַּחוֹת.
וְאֵת תִּגִּידִי: שֶׁלְחַתִּי אוֹתָךְ אֶל תוֹךְ מַחִילוֹתִי
הַרְחַק מִמְּקוֹר הַדִּלְקָת הַרְחַק מִנּוּזֵי הַחֶלֶב,
לְמִדְתִּי אוֹתָךְ לְהַשְׁמֵר מִצְלָה הַנּוֹרָא שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ
לְאֶהֱבֵ יָמִים אֶפְרַיִם נְטוּלֵי צֶל.
וְאֵת תִּגִּידִי: שֶׁפַע הָרֶס רַב (דְּמַעוֹת שֶׁל אִשָּׁר)
אֶהֱבֵתִי אוֹתָךְ כְּמוֹ בַת.

*

הַהֶרֶס שֶׁהִיָּה פֹה
אֵינְנוּ
(בְּלַעַת אוֹתוֹ, לֹא הִיָּתָה לָךְ בְּרָרָה).
בְּמִקוּמוֹ
אֲנִי מוֹצֵאת אוֹתָךְ
בוֹהָה בְּוִילוֹנוֹת שְׁקוּפִים
עַרְפְּלֵי חֵלוֹם עַל קִירוֹת הַבַּיִת.
כְּנָגֵד כָּל הַסְּפוּיִים
אֶת מְשָׁקָה פְּרָחִים מִפְּלִסְטִיק
בְּשַׁעַת צְהָרִים.
תִּרְאִי כְּמָה אֶת יָפָה
בְּתוֹךְ בְּגָדֵי הָאֲחוֹת שֶׁלָּךְ
וְכָל הֵיִרֵק הַזֶּה מִסְּבִיב.
וְעִדָּן
מִזְבַּח שָׁחַר
נִזְרַע עֲמוֹק בְּתוֹךְ עֵינַיִךְ.
יוֹם אַחֵר יוֹם אֶת שׁוֹטְחַת עֲלֵיו
אֶת אַרוּחַת הָעָרִב.
וְעִדָּן
לְבָךְ הַתּוֹעָה מְשׁוֹטֵט בְּשׁוּלֵי פְרָדֶס
מִרְחַרְחַח
אֲדַמָּה אֲדַמָּה
קֶבֶר לְלֹא מִצְבָּה.

ומלוטשים בגוונים שונים. איכרי הסביבה, ובעיקר האיכרות, בימי חג ובעונת החתונות באביב, היו משחרות לפתחו כדי לקנותם. כך התנהלו ושגשגו עסקיו במשך שנים עד שיום אחד קם לו מתחרה. בעיירה סמוכה, סוצ'קי, פתח סוחר ממוצא הונגרי, ינה לקטוש, אשר יש הרואים בו את השטן, חנות אלמוגים. האלמוגים שלו היו מושלמים ונמכרו בזיל הזול, אלא שלא היו אלמוגים אמיתיים, אלא מזויפים, עשויים צלולואיד. אבל האיכרים לא הבחינו בהבדל וגם באו בטענות לפיצ'ניק שרימה אותם כל השנים. עסקיו של פיצ'ניק הידרדרו. הוא ניצב בפני דילמה קשה: להישאר נאמן לאלמוגיו האמיתיים, או למהול אותם במזויפים. הוא לא עמד בפיתוי ומכר גם מן המזויפים, אולם מסחרו לא התאושש. אשתו מתה עליו בלא ילדים ועסקיו קרסו. פיצ'ניק חיסל את חנותו בפרוגרודי ולראשונה בחייו קנה כרטיס הפלגה באוקיינוס באונייה לקנדה. האונייה טבעה בלב ים והוא ירד למצולות אל ממלכת האלמוגים אשר אהב.

נובלה נפלאה הכתובה ביד אמן והתמצית שלי בוודאי לא מוסרת את כל יופיה. אבל לענייננו: בספרות יודע על עוד "לווייתן", מפורסם אחד, ספרו של תומס הובס משנת 1651. הובס נטל את המפלצת המיתולוגית ועשאה סמל למדינה הריבונית המודרנית החובקת כל והמאפשרת במסגרתה את הקיום המדיני-חברתי (כולל רגולציה ותחרות). לעומת הלווייתן של הובס, הלווייתן הצנוע של רות הוא יצור חומל שוכן מעמקים. רות, בדמותו של פיצ'ניק, שלא השכיל לחיות בעולם בני האדם על פני האדמה, ירד לשכון במצולות. יש הרואים בנובלה גם משל על עולם הספרות - כיצד המטבע הרע דוחק את המטבע הטוב, והרבי-מכר את ספר האיכות. ♦

עכורה מלכתחילה" והנהג, קרי המשורר, לא היטיב לראות, ודווקא בשל כך היטיב לפגוע!

*

אליל חדש-ישן מכבב בשמי הכלכלה והחברה הישראלית: תחרות. תוריד מחירים ותזיל את יוקר המחיה. בשם התחרות פתח שר התקשורת לשעבר משה כחלון את שוק הסלולר לתחרות והכניס שחקן חדש, "גולן תקשורת". הוא הוריד אמנם מחירים, אך גם פשט את הרגל ועתה הוא מבקש להינצל על ידי מיזוג עם "סלקום" שבו נלחם בעבר. פרופ' גילה, את תקע הרגולטור לשעבר, שרופ' גילה, את "מתווה הגז" של מאגר לווייתן, שעדיין תקוע. ובשמה מבטלים עתה גם את חוק הספרים שחוקק לא מזמן. משל יפה על התחרות מצאתי בנובלה הלווייתן, יצירת מופת קטנה מאת יוחף רות (1894-1939) שראתה אור בעברית (מגרמנית: גדי גולדברג, הוצאת זיקית 2015). איני יודע אם זו היתה כוונת מחברו, ויש לה פרשנויות שונות, אבל אני אכתוב כאן את זה. ובכן, בעיירה קטנה בשם פְּרוֹגְרוֹדִי חי סוחר אלמוגים יהודי בשם נִסָן פִּיצ'נִיק שנודע ביושרו ובסחורתו הטובה. פִּיצ'נִיק ראה באלמוגים לא רק צמחי ים מופלאים, אלא ישויות חיות שהלווייתן מופקד על שלומן במעמקים. היו לפיצ'ניק אלמוגים מכל הסוגים, טבעיים